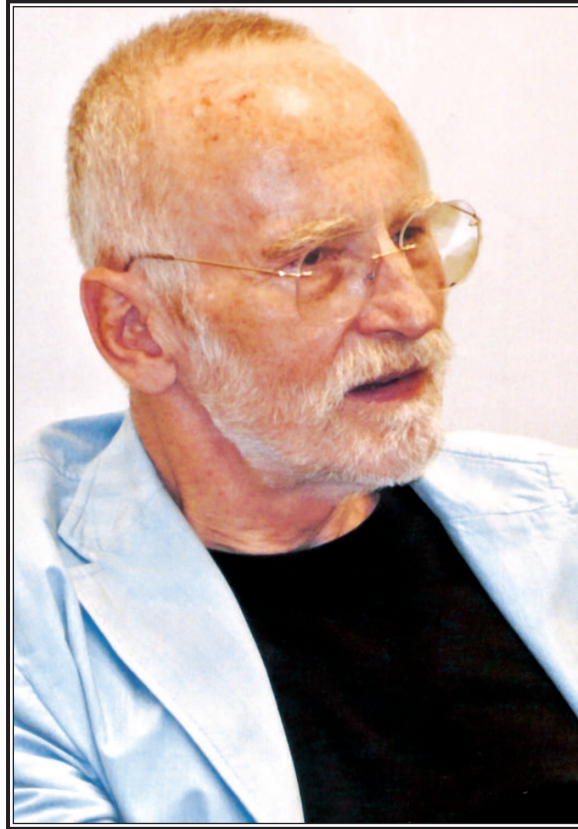

Prof. Dr. K. Holubar halálára (1936. június 6. – 2013. január 3.)

“Heureux, qui comme Ulysse
a fait un beau voyage”
(Boldog az, aki mint Ulysses,
szép utazást hagyott a háta
mögött)

J. Du Belley (1522-1560)

Az állandóan búcsúzó és eliramodó napok mellett megállásra kényszerít bennünket *Karl Holubar* professzor elhunytának a híre. Holubar prof. halála a nemzetközileg elismert dermatológustól és orvostörténésztől jelent búcsút. Az állandó tanulás és oktatás révén az összefüggéseket felismerő, kiváló nyelvtelenséggel, széles nemzetközi elismertséggel rendelkező tudós ismételt meghívottja volt a nemzetközi dermatológiai, majd orvostörténeti üléseknek, kongresszusoknak. Még az utóbbi hónapokban is több ülés előadója volt és még számos jövőbeli terv foglalkoztatta.

K. Holubar 1936-ban Bécsben született és középiskolai tanulmányait Bécsben, Meidlingben a Rosas Gassen (Anton von Rosas bécsi szemész professzor) lévő egyik kitűnő gimnáziumban végezte. Itt szerezte meg a klasszikus műveltségének alapjait és itt sajátította el az angol, francia, latin, görög, héber, arab és később orosz nyelvtudását.

A bécsi Orvosegyetemet 1960-ban végezte el és végzés után a bécsi I. sz. Bőrgyógyászati klinikán helyezkedett el. Gyakornokként végzett munkája mellett folyamatosan jelentek meg a cikkei: „Purpura hyperglobulinaemica pathogenezeise”, a basalioma hisztokémiai vizsgálata, stb. A hisztokémiai módszert használta fel a klinikai tanulmányokban egy-egy kórkép pl. a mucinosis follicularis analí-

zisében. Az „Odland bodies as epidermal lysosomes” munkájában a hisztokémiai módszert elektronmikroszkópiával kombinálta, de emellett közleménye jelent meg a syphilis modern kezeléséről is.

Holubar dr. 32 éves volt, amikor 1968-ban lehetősége volt Amsterdamban Cormane prof. klinikáján egy évet dolgoznia, majd ismét egy évet töltött (1972/1973) el a State University of New York Mikrobiológiai és Immunológiai részlegén. Ezek a tanulmányutak mélyen tükröződtek tudományos munkásságában: [Immunofluorescence staining properties of different conjugates” (pl. Cormane R. H., Holubar K; Dermatologica, 1969)]. Klinikai vonatkozású munkái közül ki kell emelni a kedvenc témájával kapcsolatos lupus erythematosus diagnózisáról írt dolgozatát.

Kb. az 1980-as évektől kezdve jelennek meg az orvostörténeti munkái, a nagy elődökre való visszaemlékezések: „Ferdinand von Hebra 1816-1880: on the occasion of the centenary of his death (1981)”; „Moriz (Kohn) Kaposi” (Holubar K. and Frankl J. 1981).

Holubar dr. 1979-1980-ban az Osztrák Dermatológia társaság elnöke, 1980-1981-ben a bécsi I. sz. Bőrgyógyászati klinikának volt mb. vezetője. 1983-tól 1986-ig tanszékvezető egyetemi tanári kinevezést kapott Jeruzsálem-

ben a Héber egyetem Hadassah Medical Center bőrgyógyászati klinikájára. Valószínűleg a környezet ihletésére jelentek meg ekkor a Bibliával kapcsolatos cikkei: „The concept of Job syndrome” (1983); „Dermatology in biblical perspective. An illustration from the book of Job,, (1985) stb. Hazatérve a Bécsi Orvostörténeti intézet (Josephinum) társprofesszora lett, majd 1989-2002-ben történt visszavonulásáig az Intézet igazgatói tisztét töltötte be. 1988-ban a Langerhans sejt leírójáról emlékezik: „Paul Wilhelm Heinrich Langerhans (1847-1888). In memory of the centenary of his death 20 July 1888”.

Magyarországi meghívásnak tett eleget, amikor Kaposvárott 1992-ben *Nagy Gyula* főorvos szervezésében, a megyei kórház udvarán Kaposi Mór szobrának leleplezésével kapcsolatos nagy ünnepségen *Holubar* professzor beszédet mondott Kaposi Mór jelentőségéről *Simon Miklós* prof. (Szeged) és *Maleville J.* prof. (Bordeaux) mellett.

Rendszeres meghívást kapott Szegedre, Budapestre és Debrecenbe kongresszusok, tudományos ülések előadójaként.

Az 1980-as évek végén *Holubar* prof. Pécsre jött, hogy a bécsi szemészeti klinika neves igazgatója: *prof. Dr. Anton (von) Rosasnak* (1791-1855) a születési adatait, keresztelési időpontját a Baranya megyei Levéltárban őrzött matriculában személyesen megtekinthesse; betekintést nyert a Rózsás Antal kitűnő tanulmányi eredményeit bemutató gimnáziumi közös értesítőbe és megtekintette a Rózsás Antal által látogatott iskola (jelenleg Nagy Lajos gimnázium) épületét is.

Munkássága sokfelé ágazott és sok minden érdekelte, számos területre hatolt be és jelentős nemzetközi eredményeket ért el. Több mint 570 közleménye jelent meg. A jelentős, magas IF-ú lapokban publikált cikkeinek száma csaknem 300 és ezek mellett könyvfejezetek, kongresszusi riportok, alapvető fogalmak tisztázására írt cikkek vannak. Az utóbbiak közül kiemelkedik: pl. „What is a Caucasian?” (J. Invest.Dermatol. 1996) c. közleménye. A Yearbook of Dermatology kötetei számos munkájára hivatkoznak.

Említést kell tennünk nemzetközi elismerést hozó könyveiről: Challenge Dermatology (1994), Sun & Skin (1994), Historical Atlas of Dermatology & Dermatologists (2002), Skin in Water Colours (2003), Off the trodden Path (2004), Looking at Eyes and Faces (2006), stb.

Számos folyóirat szerkesztőbizottságának volt tagja. A Dermatology c. lap társ-szerkesztője (1984-1994), szerkesztőbizottsági tagja. Szerkesztő tanácsadó testületi tagja volt pl. a J.Invest.Dermatol. (1996-2001), J.Am.Acad.-Dermatol (1983-1993), Int.J.Dermatol., Am.J.Dermatopathol. (-2001), Hautarzt (-2005), stb.-nek.

Több tudományos kitüntetés birtokosa: Hoechst-díj (megosztva; 1969), Max Ritter díj (1976); AESCA-díj (1979); Zakon-díj (1981, orvostörténelem); EADV poster díj (2003).*Holubar* professzort számos társaság tüntette ki tagságával: Fellow of the Royal College of Physicians (FRCP), Honorary Fellow of the College of Physicians of

Philadelphia, Honorary Member of the Royal Society of Medicine (Dermatology), Foreign Member Accademia Galileiana di Scienze Lettere ed Arti (of 1599) Padua, Fellow of the New York Academy of Sciences and Life Member of the American Academy of Dermatology, Société Internationale d’Histoire de la Médecine, Société Française d’Histoire de la Dermatologie (alelnök). Emellett tagja többek között: The European Society for the History of Dermatology/Venereology (ESHVDV). Ünnepi előadó a Horvát Tudományos Akadémián Zágrábban 2000-ben.

Jelentősebb azon egyesületekben való tb., ill., levelező tagsága, amelyek a dermatológia mellett az orvostörténelmet is érintik: The Dowling Club Fellow of the Royal College of Physicians (FRCP). Számos ország dermatológiai társaságának tagja: lengyel, olasz, német, holland, magyar, brazil francia, koreai, stb.

Nemzetközi kongresszusokon való szereplését, szenvedélyes, lenyűgöző előadásait jelentős elismerések kísérték: az amsterdami egyetemen Spinoza emlékére kitüntetés (1992); az isztambuli egyetem orvosi fakultása 1993-ban Avicenna Éremmel méltatta orvostörténeti munkásságát. 1994-ben Cadiz-ban a Cabré Memorial Lecture tartotta meg. 1994-ben Kielben Emlékelőadást tartása után kapta meg a Quincke Emlékérmét. Budapesten 2002-ben a Kaposi emlékérmét-, majd 2003-ban Párizsban a Gougerot Medalt nyerte el.

Legnagyobb hazai kitüntetés az Osztrák Köztársaság Szolgálati nagy ezüst éremmel való kitüntetése volt.

Nagy hangsúlyt helyezett az Orvostörténeti Intézet (Josephinum) történetében nagy szerepet játszó F. R. Seligmann emlékének ápolására.

Holubar professzor klinikai munkássága hisztopatológiai, hisztokémiai, elektronmikroszkópos alapokkal indult és az immunológiai témákkal folytatódott. Ezeken a területeken alkotott nagyot és ehhez is hozzásegítette lenyűgöző nyelvtudása. Sikeréhez hozzásegítette egyénisége, és a tudományok területén való tájékozott volta.

A hatalmas történelmi és világirodalmi ismerete tükröződött az 1994-2003-ig, kerek tíz éven át a Dermatology c. lap hasábjain a „Nerval’Diary” címmel, a „Le voyageur enthousiaste observe...”* kezdetű írásaiban. Ezekben a földünk legkülönbözőbb helyein (Brüsszel, Mexiko, New York, Tallin, Irán, India, Japán, stb.) tudományos ülések előadójaként számolt be élményeiről többnyire egy oldal terjedelemben és rengeteg ismeretanyagot, tárgyi tudást rendszerezve osztotta meg ezeket olvasóival. (pl. részt vett Brüsszelben az EADV székház avatásán és itt az Osztrák-, valamint a Magyar Dermatológiai Társaság ajándékként adta át Kaposi Mór büsztjét, amelyet az előcsarnokban helyeztek el). Szemmel láthatóan felkészülten utazott külföldre – ahogy egyik írásának végén összegezte: „the traveller without knowledge is a bird without wings”(Sa’adi, Ghulistan).

Holubar professzor kollegiális, baráti kapcsolatban volt a magyar és a horvát dermatológusokkal, orvostörténészekkel. A változatlan aktivitásának tudható be, hogy

* A lelkes utazó megfigyeli....

nyugdíjba helyezését nehezen élte meg és a gondjai ellenére telve volt tervekkel és könyvek megírásának gondolatával foglalkozott. Megkeseredettség, szomorúság és csendes belenyugvás kísérte életének utolsó időszakát és érezte közben azt, hogy pusztulnak azok a művek, amelyek meg sem születtek, mert a gondolkodó énjében nem volt lendület, hogy ezek a szomorúság világában alakot kapjanak. Egész életén át a kötelességérzet vezette, a múlt és jelen összekapcsolása. Emellett tudatában volt annak, hogy az emberi életben állandóan a kötelességnek kell megfelelni. Nehezen tolerálta a megváltozott körülményeket, alkotó energiáinak korlátok közé szorítását, munka-

erejének parlagon heverését, egészségének romlását. Nem tudjuk, hogy mit vitt el magával a sírjába.

Megnyilatkozásai, gondolatai pesszimista hangulatai egy nagy ember szavai voltak arról a képzeletbeli limesről, ahonnan az élet és halál ösvényei indulnak más és más irányba. Ilyen vívódások, körülmények között – feleségéhez, családjához és unokáihoz különösen ragaszkodva – váratlanul hunyt el 2013. január 6-án.

Emlékét megőrizzük!

Schneider Imre dr.